

En slægtshistorie; - udredt og fortalt

Min svigerindes far Henning Andersen var medlem af Hvidstengruppen, og blev henrettet under krigen af den tyske besættelsesmagt.

Hennings morfar Jens Chr. Larsen var enarmet, og det forlød i familien, at han havde været ansat ved DSB, måske som stationsforstander.

Her lå en historie og ventede på udredning!

Da han nu var enarmet, var det en snublende nær tanke, at han havde været ude for en arbejdsulykke. Jeg mailede derfor til Jernbanemuseet i Odense, som kunne fortælle, at de havde haft tre sagsakter liggende med personer af det navn.

En undersøgelse i kirkebøger og folketællinger gav Larsens fødselsdato og -sted. Nu havde man kun én person, som matchede med mine oplysninger, og Jernbanemuseet oplyste, at sagsakterne var afleveret til Rigsarkivet. Desuden havde de arkivnummeret, så det var en let opgave for Rigsarkivet at finde frem til akterne, så jeg kun skulle betale for kopiering og forsendelse.

En kæmpekonvolut fra Rigsarkivet indeholdt en sand guldgrube af papirer som vedrørte: Ansættelsen ved DSB, forflytninger, ”tro-og-love-erklæringer”, *omtale af ulykke ved Randers station*, korrespondancer mellem Jens Chr./ Stationsforstandere og generaldirektøren for DSB, ansøgninger om forhøjelse af pension m.m. I alt over 20 folioark.

Det var således rigtigt, at han havde været ude for en ulykke. Han nåede dog ikke at blive stationsforstander, men derimod stationsbud.

Da nu dato og sted for ulykken var oplyst, kunne en henvendelse til Viborg Sygehus resultere i udlevering af Jens Chr. Larsens sygejournal. Sygehuset har en særlig afdeling til opbevaring af ældre journaler. Den indeholdt lægens beskrivelse af Larsens tilstand umiddelbart efter ulykken og tiden efter operationen.

Derefter kunne jeg sammenskrive den følgende fortælling om Hennings morfar.

Nogle tekniske oplysninger:

Billeder og en del af teksten er taget fra forskellige bøger. Den vigtigste kilde: Poul Thestrup: *Dampen binder Danmark sammen*, udgivet af Jernbanemuseet, Odense, 1997 (Bind 1 (til 1914) af et 3-bindsværk: Olaf Olsen et.al. (red): *På sporet 1847-1997*.)

De fleste bøger om jernbaneemner indeholder lange beskrivelser af lokomotiver og jernbanevogne, mens Thestrups bog viste sig at være langt den bedst skrevne til formålet. Poul Thestrup har været arkivar ved Landsarkivet for Fyn 1973-78 og 1980-90, fra 1991 museumschef ved DSB.

Billederne er scannet på en HP PSC 1610 All-in-one. Modellen scanner og printer billeder med godt resultat. Samtidig kan den bruges til fotokopiering uden at være tilsluttet computeren.

Ved fremstilling af foldere/hæfter, kan man i Words benytte sig af ”1-falset højformat”, som man finder i vinduet: ”sideopsætning” under ”Flere sider”. Ved udskrift skal der sættes flueben ved ”Manuel duplex”

Kjeld Munch

Hvad arkiverne kunne fortælle om

Hennings morfar

Jens Chr. Larsen

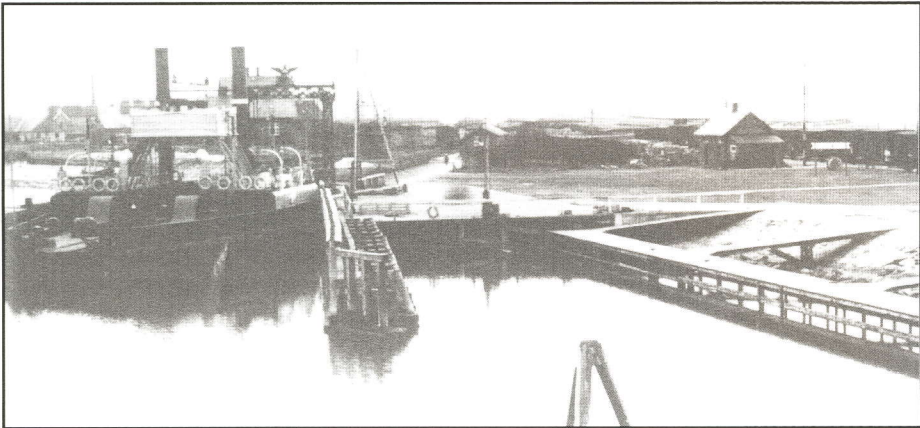
Jens Chr. og Barbara Frystyk var, før de blev gift, ansat som tjenestefolk hos Gaardmand Mikkell Kristensen i Uglev ved Odby. De blev gift i Hvidbjerg kirke den 15. november 1880 og købte Husmandssted i Fløvlev (Hvidbjerg sogn)

Da
Thybane
n til
Thisted
blev
indviet
1882,
var det
en
landsbeg
ivenhed,
der blev
omtalt i
”Illustrer

et Tidende”. Tegningen viser et meget forskønnet billede af festpladsen ved Oddesund. Jens Christian har helt sikkert været til stede og været interesseret i det han så...

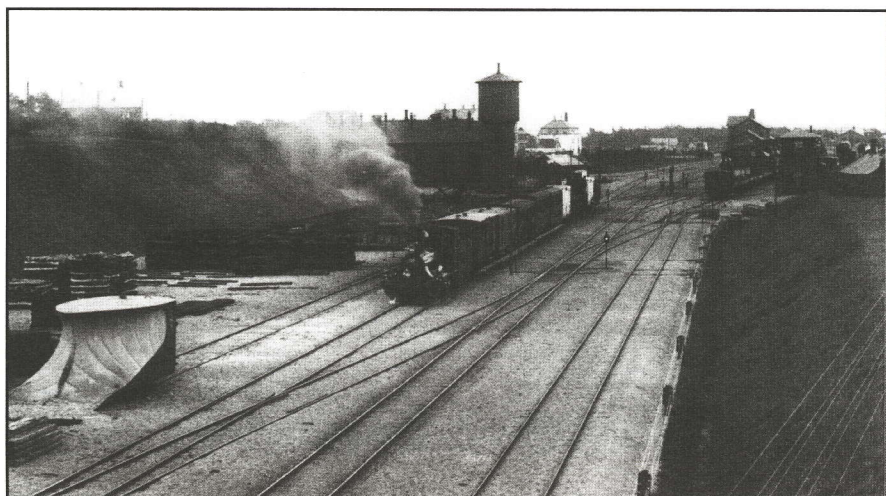
..og 1883 blev han ansat ved den nybyggede Thybane som banearbejder. De boede herefter forskellige steder i Odby sogn: Serup, Nylev og Oddesund Nord, hvor Hennings mor Kristine Emilie er født.

Emilies fødeby Oddesund Nord. Færgenhaven blev indviet 1883 og færgen kunne medbringe toget fra Thybanen. Før den tid skulle man færge over med robåd. Jens Christian Larsen blev ansat som banearbejder i kolonne 21.

Billedet viser en sådan arbejdskolonne. På troljen ligger arbejdsredskaberne: stophakke, sporløfter, skovl, hammer og skrueøgle.

Her på Viborg Station kom Jens Christian ud for en arbejdsulykke: den 17. marts 1893. Herom skriver den læge, der modtog ham på Viborg Sygehus:

"Patienten er for ca. $\frac{1}{4}$ Time siden paa den herværende Station under Udførelsen af sine Funktioner bleven kastet over Ende og overkørt af et Locomotiv. Han blev straks ført her op uden forudgaaende Forbinding. Ved Ankomsten fandtes han i fuld Paaklædning. Overarmen fuldstændig knust og til Dels afreven, ret betydelig artiel Blødning. Han var noget bleg og medtaget, en Del fortumlet, men dog ret klar. Pulsen ret kraftig.

Patienten bringes i Narcose,

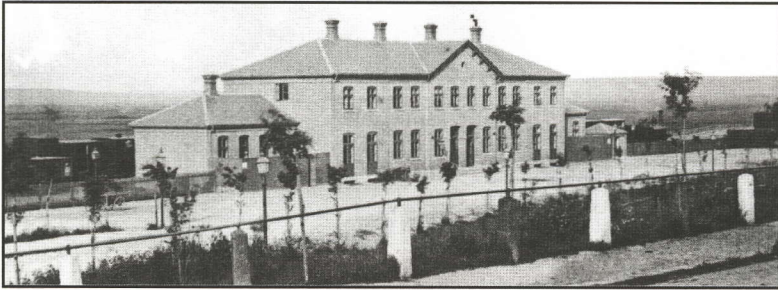
hvorefter han aflædes og det viser sig da ved Undersøgelsen ....., en meget betydelig Læsion af venstre Overarm..., saa den kun er fasthængende ved et Stykke Hud og et par Muskelbundter. Benet var splintret næsten til Caput" (Caput=den tykke ende af knoglen).

Armen blev samme dag amputeret ved skulderleddet på Viborg sygehus, hvor han var indlagt i 42 dage. Da var Emilie $3\frac{1}{2}$ år.

Han søgte efter ulykken ansættelse ved et lettere arbejde og blev først ansat som ledvogter i Handbjerg med bolig i Vgth Nr. 43. På grund af stærke smerter i armen ved det megen udendørsarbejde

blev han 1894 ansat som stationsbud, først i Frederikshavn, senere på året overflyttet til Randers.

Jens Christian beklagede sig i et brev 1893 til Generaldirektøren for DSB over at han som forsørger med kone og fem børn (i et senere brev 1894 har han seks børn) ville få en betydelig lønnedgang fra 2,20 kr. pr dag som banearbejder til ca. en krone pr. dag som stationsbud. "Det er derfor herved min ærbødige Bøn til min høie Foresatte, at der må forundes mig en stilling, som kan give mig Brødet til mig og min Familie"

Billedet viser Randers Station, som på det tidspunkt lå udenfor byen. Her var Jens Christian stationsbud. Stationsforstander Haase skriver i et brev til generaldirektøren 10/12 - 94:

" Larsen er meget nervøs og hans Hukommelse saa daarlig, at Stationen ikke kan anvende ham til egentlig Budtjeneste; han kan til Nød bruges som Dørvogter. Den ham som Stationsbud paahvilende Tjeneste kan han ikke udføre, dertil er han for svækket".

Den 31. marts 1895 fik han på grund af svagelighed sin afsked her fra stationen med en årlig pension på 220 kr. Altså endnu mindre end lønnen som stationsbud!

Frem til 1920 indsendte Jens Christian med jævne mellemrum ansøgninger om forhøjelse af pensionen. Det blev afslået, men der blev dog flere gange udbetalt engangsbeløb oveni pensionen, som plaster på såret.